

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та євроінтеграції.

ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АПК

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОГО
ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ 5 КУРСУ ДЕННОЇ
ФОРМИ НАВЧАННЯ ЗА НАПРЯМОМ 8.18010018
«АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»,

СУМИ –2012

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та євроінтеграції

ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АПК

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ 5 КУРСУ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ЗА НАПРЯМОМ 8.18010018 «АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

СУМИ –2012

УДК: 338.24(072):340

Укладачі: Михайлова Л.І., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції

Стоянець Н.В., к.е.н., доцент кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції

Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни для студентів 5 курсу денної форми навчання за напрямом 8.18010018 «Адміністративний менеджмент», освітньо-кваліфікаційний рівень - магістр/Суми, 2011р., 12 стор., бібл. 23.

Методичні рекомендації спрямовані на надання допомоги студентам зі спеціальності «Адміністративний менеджмент» у підготовці до самостійних занять з предмету та формуванні у майбутнього фахівця предметно-практичних вмінь та навичок з дисципліни. Містять вступ, тематичний план та зміст дисципліни, загальні методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, завдання для практичних та семінарських завдань, список рекомендованої літератури.

Рецензенти: Мішенін Е.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки Сумського національного аграрного університету,

Дубовик С.Г., кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри Менеджменту в галузях АПК Сумського національного аграрного університету.

Відповідальний за випуск: Михайлова Л.І., зав. кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції.

Рекомендовано до видання методичною радою Інституту економіки та менеджменту Сумського національного аграрного університету,
протокол №3 від «16» січня 2012 р.

© Сумський національний аграрний університет, 2012

© Інститут економіки та менеджменту, 2012

ЗМІСТ

1.	Вступ.....	5
2.	Тематичний план та зміст дисципліни.....	6
3.	Зміст лекційного матеріалу.....	7
4.	Зміст Тем для самостійного вивчення.....	8
5.	Загальні методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни.....	9
6.	Самостійна частина.....	10
6.1	Самостійне заняття №1.....	12
6.2	Самостійне заняття №2.....	13
6.3	Самостійне заняття №3.....	15
6.4	Самостійне заняття №4.....	18
6.5	Самостійне заняття №5.....	21
7.	Тематика рефератів для індивідуальних завдань.....	22
8.	Тести для перевірки знань студентів.....	23
9.	Список літературних джерел для використання.....	27

1. Вступ

Аграрний сектор у всьому світі – важливий сектор економіки, де державне втручання є швидше закономірністю, ніж винятком. Для цього існує багато причин. Специфічні причини державного втручання в аграрне виробництво з часом змінюються, так само, як і природа політичних, соціальних та економічних середовищ, у межах яких функціонує сільське господарство. Такі дії держави називаються її аграрною політикою. Політика характеризується цілеспрямованими, послідовними діями, на відміну від випадкових і непостійних видів діяльності, які притаманні приватній фірмі або індивідууму. Політика включає планування, що базується на певних звичаях, цінностях та цілях, а також на порівнянні витрат і прибутків, пов'язаних з прийняттям того чи іншого плану. Елементи політики – цілі, які можуть бути встановлені, засоби для досягнення цих цілей, виконавчі органи, такі, як агенти чи агенції, що активізують та контролюють згадані засоби, а також обмежувальні фактори, які існують при виконанні заданого плану чи програми.

Формування аграрної політики має бути засновано на ідентифікації цілей розвитку агропромислового виробництва та державної економічної політики на даний період часу. Глобальна мета економічного розвитку країни досягається через досягнення цілей галузевих або функціональних підсистем аграрного сектора в сукупності, розробляється науково - обґрунтована стратегія і тактика, конкретизована у заходах щодо її реалізації; встановлюються терміни і критерії досягнення проміжних орієнтирів. Аграрна політика є засобом розв'язання завдань, що стоять перед державою в плані оптимізації масштабів і якісних параметрів агропромислового виробництва. Базою для формування аграрної політики повинен бути аналіз галузі з точки зору інтенсивності або екстенсивності історичних шляхів розвитку, місця галузі в секторі реальної економіки; характеру, рівня і видів конкуренції, як обов'язкового елемента ринку; системи ціноутворення, фінансування, кредитування, страхування, оподаткування і безлічі інших факторів, ігнорування хоча б одного з яких може призвести до недосягнення цілей економічного розвитку економіки країни в цілому.

В даний час Україна, перебуває на стадії переосмислення аграрної реформи, а відсутність дієвих заходів щодо її розвитку набуває перманентний характер. Посилення державного регулювання обов'язково забезпечить досягнення мети аграрної реформи та стабілізації економіки країни в цілому.

Характерними рисами успішної реалізації заходів державного регулювання здатними створити загальний економічний ефект і цілеспрямовано впливати на товаровиробника, повинні стати системність, комплексність, наступність і безперервність процесу вдосконалення системи нормативно-правового забезпечення аграрної політики, а також продуманість і відсутність економічно необґрунтованих та поспішних рішень, з повним фінансовим забезпеченням прийнятих програм.

Дисципліна систематизує здобуті теоретичні, методологічні та практичні знання студентів, розширює знання з теорії та практики з предмету (згідно чинного законодавства України); засвоєння досвіду здійснення аграрної політики і підготовка досвідчених фахівців здатних працювати в умовах ринкового середовища, при різних формах організації праці і в різних агроформуваннях сучасного періоду. Йдеться про комплексний підхід до реформувань згідно з вимогами аграрної політики, під якою розуміється сукупність науково обґрунтованих ідей і концепцій щодо трансформування аграрного і пов'язаних з ним інших секторів економіки в напрямку створення ринкових відносин. Особливість курсу полягає у висвітленні фундаментальних питань, що формують поняття аграрної політики у світлі вимог Конституції України згідно з інтересами українського селянства.

За час навчання студенти ознайомлюються з основними напрямками реформування агропромислового виробництва відповідно до потреб ринкових перетворень

Вміти визначити та з'ясувати для себе суть кожного напрямку аграрних перетворень і на цій основі набути практичних навичок і вмінь визначити, узагальнювати і формулювати елементи і напрями аграрної політики держави стосовно конкретної ситуації соціально-економічного розвитку країни.

Форма контролю – залік

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення ECTS	Кількість балів з дисципліни
Відмінно	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
Добре	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75 – 81
Задовільно	D	Задовільно – непогано, але із значною кількістю недоліків	69 – 74
	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 68
Незадовільно	FX	Незадовільно – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35 – 59
	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1-34

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва модулів, розділів, тем	Кількість тем	Розподіл часу за видами навчальної діяльності				Всього годин	Навчальна практика	Сума балів для встигаючого студента денної форми навчання
			лекції	лабораторн о-практичні заняття	семінарські заняття	самостійна робота			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Модуль 1. Аграрна політика як складова економічної політики держави	4					10		15 - 25
1.1	Тема 1: Економічна суть, характер головні компоненти АП		2	2		6			
1.2	Тема 2: Аграрна політика як склад. політики держави		4			6			
1.3	Тема 3: Земельна реформа як головна ланка сучасної АП		4	4		4			
1.4	Тема 4: Забезпечення пріоритетності виробництва МТР для села і формування ринку засобів виробництва		4	2		4			
2.	Модуль 2. Механізм реалізації аграрної політики	3					12		15 - 25
2.1	Тема 1: Формування ринку прод. і сировини .		4	2		10			
2.2	Тема 2: Реформування фінансово-кредитної, податкової і цінової систем .		6	2		10			
2.3	Тема 3: Створення умов і механізму освоєння ринкових відносин АП		6	2		6			
Разом за модулі:		-	-	-	-	-	-	-	30-50
За самостійну роботу:		-	-	-	-	-	-	-	10-20
За проміжну атестацію		-	-	-	-	-	-	-	7-10
За підсумкову атестацію:		-	-	-	-	-	-	-	7-10
Підсумковий контроль		-	-	-	-	-	-	-	6-10
Разом з дисципліни:		15	30	14		46	90		60-100

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. Лекції

№№ п/п	Назва та зміст модулів та їх елементів	Кількість годин дф/зф	Вид поточного контролю дф	Сума балів дф
1	Модуль 1: Аграрна політика як складова економічної політики держави	14/-		
1.1	Тема 1: Економічна суть, характер головні компоненти аграрної політики План: 1. Соціально-економічна характеристика сільського господарства та агропромислового виробництва 2. Аграрна політика, її сутність, зміст і характер 3. Компоненти аграрної політики потреба їх поєднання 4. Економічна політика і важливість відображення в ній потреб і можливостей аграрного сектору	4/-		
	Тема 2: Аграрна політика як складова економічної політики держави План: 1. Державне регулювання сільського господарства та самоуправління в аграрному секторі. 2. Аграрна політика і продовольча проблема держави..	2/-	Виконання письмового завдання Усне опитування Контрольна робота	6-10
1.3	Тема 3: Земельна реформа як головна ланка сучасної аграрної політики План: 1. Суть земельної реформи і особливості її здійснення в Україні. 2. Організація реформування земельних відносин 3. Роль держави у здійсненні земельної реформи	4/-		
1.4	Тема 4: Забезпечення пріоритетності виробництва матеріально-технічних ресурсів для села і формування ринку засобів виробництва План: 1. Роль матеріально-технічних ресурсів у відтворювальному процесі АПВ. 2. Необхідність пріоритетного розвитку фондо- та ресурсозабезпечувальних галузей 3. Формування ринку матеріально-технічних ресурсів і виробничих	4/-		
2	Модуль 2: Механізм реалізації аграрної	16/-	Усне	8-15

	політики			
2.1	Тема 1: Формування ринку продовольства й сировини і План: <i>1. Джерела одержання продовольства і необхідність їх мобілізації</i> <i>2. Формування державних фондів продовольства й сировини та самозабезпечення регіонів</i> <i>3. Організаційні засади формування ринку продовольства</i>	4/-	опитування Контрольна робота Виконання письмового завдання	
2.2	Тема 2: Реформування фінансово-кредитної, податкової і цінової систем План <i>1. Економічний механізм АПК і необхідність його адаптування до ринкових відносин</i> <i>2. Фінансово-кредитна система в умовах ринку</i>	4/-		
	Тема 2: Реформування фінансово-кредитної, податкової і цінової систем План: <i>3. Впровадження ефективної податкової політики.</i> <i>4. Підпорядкування ціноутворення механізму попиту і пропозиції</i>	2/-		
2.3	Тема 3: Створення умов і механізму освоєння ринкових відносин і реалізації аграрної політики План: <i>1. Необхідність формування і складові елементи механізму освоєння ринкових відносин</i>	2/-		
	Тема 3: Створення умов і механізму освоєння ринкових відносин і реалізації аграрної політики План <i>2. Регламентація законодавством аграрної політики держави і створення державних управлінських структур</i>	2/-		
	Тема 3: Створення умов і механізму освоєння ринкових відносин і реалізації аграрної політики План: <i>3.Визначення правового статусу управлінських структур щодо реалізації аграрної політики.</i>	2/-		
Разом:		30		X

4.2. Самостійна робота

№№ п/п	Назва та зміст модулів та їх елементів	Кількість годин	Вид поточного контролю	Сума балів
1	САМОСТІЙНА ПІДГОТОВКА ДО ЗАНЯТЬ	46/-		8-15
1.1	<i>Модуль 1: Аграрна політика як складова економічної політики держави</i>	10/-	Усне опитування	4-5
	Тема 1: Реформування економічних відносин і перебудова організаційно-виробничої структури АПК 1. Форми власності і господарювання в АПК та їх різновиди	3/-		
	Тема 2: Формування інтегрованих виробничих структур в агропромисловому комплексі 1. Структурна перебудова та інвестиційна політика в АПК	3/-		
	Тема 3: Створення ринку робочої сили та організація її соціального захисту 1. Передумови і фактори створення ринку робочої сили	4/-		
1.2	<i>Модуль 2: Механізм реалізації аграрної політики</i>	16/-	Усне опитування	4-10
	Тема 1: Ринок робочої сили в АПК та його державне регулювання Соціальний захист робочої сили.	8/-		
	Тема 2 Забезпечення пріоритету соціального розвитку села 1. Соціальна спрямованість аграрної політики як критерій її перспективності Забезпечення пріоритетності відродження села	8/-		
2.	ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	/-		
2.1	<i>Модуль 1: Аграрна політика як складова економічної політики держави</i>	10/-		10-15
2.1.1	Написання реферату за темами: 1. Основні етапи розвитку аграрної політики. 2. Загальні основи аграрної політики в Україні.. 3. Методологія і методи аграрної політики. 4. Історія аграрного розвитку України і складність сучасної аграрної політики 5. Аграрна стратегія. 6. Аграрна політика і аграрна	5/-	Захист реферату	

	реформа в Україні.			
2.1.2	Вирішення задач (згідно варіанту)	5/-	Перевірка правильності вирішення	2-4
	Модуль 2: Механізм реалізації аграрної політики	10/-		3-6
2.2.1	Написання реферату за темами: 1. Аграрна політика України на шляху євроінтеграції у світове середовище. 2. Сучасна аграрна політика української держави . 3. Аграрна політика країн ЄС. 4. Аграрні рики. 5. Аграрні відносини та їх особливість. 6. Особливості державної підтримки аграрного сектора.	7/-	Захист реферату	2-3
2.2.2	Вирішення задач (згідно варіанту)	3/-	Перевірка правильності вирішення	3-3
Разом:		46	X	18-30

3.ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 НА ТЕМУ:

«Основні причини виникнення проблем в агропромисловому комплексі Сумської області»

Мета завдання: *Ознайомитися з основними причинами виникнення проблем в агропромисловому комплексі Сумської області та запропонувати студентам шляхи їх вирішення.*

Основними причинами, що призвели до нинішнього стану в агропромисловому комплексі Сумської області є:

низький рівень технологічного і технічного забезпечення сільськогосподарських та переробних підприємств внаслідок фізичного та морального зношення основних засобів виробництва;

зростання витрат та зменшення рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва і тваринництва;

неврегульованість відносин між сільськогосподарськими виробниками та переробними підприємствами, іншими суб'єктами індустріального аграрного ринку;

недосконала система ціноутворення на сільськогосподарську продукцію;

недостатній рівень селекційно-племінної та селекційно-насінницької роботи в аграрній сфері;

нераціональне використання земель сільськогосподарського призначення;

недостатній рівень державної підтримки вітчизняного сільськогосподарського виробника;

невідповідність сільськогосподарської продукції міжнародним стандартам якості та безпеки;

неврегульованість зовнішньоекономічних відносин щодо насичення внутрішнього ринку імпортною продукцією за демпінговими цінами;

падіння попиту на сільськогосподарську продукцію на внутрішньому ринку, що пов'язано зі зменшенням платоспроможності населення;

недостатнє фінансове забезпечення сільськогосподарських виробників;

низький рівень заробітної плати у сільському господарстві;

невідповідність кадрового забезпечення вимогам аграрного ринку;

неефективна система банківського кредитування сільськогосподарських виробників.

Необхідно також відмітити і стримуючі фактори розвитку агропромислового комплексу, серед яких:

обмеження обсягів виробництва та цінової ситуації органами державної влади;

висока конкуренція на світовому ринку;

великий період окупності капіталовкладень;

недостатня забезпеченість висококваліфікованими кадрами;

недостатній рівень інвестиційної привабливості;

великі відсотки за користування банківськими кредитами;

нестабільна податкова політика;
недосконалі земельні відносини;
відсутній оптовий ринок сільськогосподарської продукції;
відсутній чіткий та прогнозований механізм надання дотацій сільськогосподарським товаровиробникам;
неузгоджені дії невеликих сільськогосподарських товаровиробників Сумської області;
недостатній розвиток логістичної інфраструктури;
відсутній єдиний сільськогосподарський бренд;
недостатній рівень соціального розвитку в сільських місцевостях.
Подолання цих обмежень можливо за рахунок таких чинників:
підтримка місцевих органів державної влади;
можливість залучення значних обсягів дешевих інвестиційних ресурсів;
підвищення рівня доходів учасників кластеру та оптимізація витрат;
створення сприятливого мікроклімату в перспективі;
сприяння розвитку суміжних галузей.

Важливими конкурентними перевагами Сумської області є наявність природних ресурсів для розвитку усіх категорій господарств, а також переробних підприємств в агропромисловому комплексі, наявність передумов для створення та подальшого розвитку економічних кластерів. Використання цих рушійних факторів розвитку базується на вигідному географічному розташуванні області (пов'язаним з наявністю кордонів з Росією), сприятливих кліматичних умовах, достатньому природно-ресурсному потенціалі, накопиченому досвіду інноваційного розвитку, високому рівні освіти

До серйозних обмежень на шляху реалізації програми є застарілість технологій у більшості сільськогосподарських та переробних підприємствах, значний рівень зношеності основних фондів, як наслідок цього – недостатній рівень конкурентоспроможності продукції місцевих підприємств на зовнішніх ринках, незадовільний стан транспортної інфраструктури, відсутність підготовлених до впровадження інноваційно-інвестиційних рішень.

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 НА ТЕМУ:

«Продовольча безпека держави»

Мета завдання: *Ознайомитися з основними проблемами в продовольчій безпеці країни та підготувати статистичні данні за останні 2 роки та представити в вигляді схем та діаграм*

Продовольча безпека – це такий рівень продовольчого забезпечення населення, який гарантує соціально-політичну стабільність у суспільстві, виживання і розвиток нації, особи, сім'ї, стійкий економічний розвиток.

Необхідність забезпечення продовольчої безпеки України вимагає підтримання відповідного рівня продовольчого самозабезпечення, що передбачає використання державної підтримки вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та вжиття заходів імпортного контролю з метою захисту власних виробників від іноземної конкуренції. Надійність забезпечення продовольчої безпеки полягає як у достатньому самозабезпеченні

продуктами харчування, так і в наявності коштів для їх імпорту в необхідних обсягах за умов мінімальної потенційної вразливості продовольчого забезпечення населення в разі виникнення ускладнень з імпортом продовольства (відсутність валюти, зростання цін, ембарго тощо).

Світову продовольчу проблему називають однією з головних невирішених проблем ХХ в. За останні 50 років у виробництві продовольства досягнутий істотний прогрес - чисельність людей, що недоїдають і голодують, скоротилася майже вдвічі. У той же час чимала частина населення планети дотепер відчуває дефіцит продуктів харчування. Чисельність нужденних у них перевищує 800 млн. чоловік, тобто абсолютну недостачу продовольства (по калоріях) випробує кожен сьомий.

Від стану агропромислового комплексу безпосередньо залежить рівень продовольчої безпеки України. Нині в АПК зосереджено більше половини виробничих фондів, виробляється близько 50 % ВВП, дві третини товарів народного споживання, працює майже 40 % населення.

Іншим найважливішим аспектом продовольчої проблеми є незбалансованість харчування. Так деяких країн характерно не стільки зниження енергетичної цінності споживаного продовольства (протягом 90-х рр. - з 2500 до 2300 ккал у день), скільки погіршення структури харчування. Іншими словами, душеве споживання найбільш важливих видів продовольства знаходиться значно нижче медичних норм, що рекомендуються для повноцінного харчування, і продовжує скорочуватися. У 1997 р. споживання м'яса і м'ясопродуктів у розрахунку на одну людину склало 50 кг (при нормі 81 кг), молока і молочних продуктів - 229 кг (норма 392 кг), рослинної олії - 7,9 кг (норма - 13 кг), цукру - 33 кг (норма 40,7 кг). Найбільшу гостроту продовольча проблема в Росії придбала в 90-і рр. у зв'язку з різким зниженням життєвого рівня основної частини населення і падінням сільськогосподарського виробництва більш ніж у 1,5 рази.

Нині площа сільськогосподарських угідь в Україні становить 41,9 млн. гектарів, у тому числі ріллі - 33,3 млн. гектарів. У розрахунку на одного жителя в Україні припадає 0,81 гектара сільськогосподарських угідь, у тому числі 0,64 гектара ріллі, тоді як у середньому по Європі ці показники становлять відповідно 0,44 і 0,25 гектара. Однак ефективність використання земель в Україні значно нижча, ніж у середньому в Європі.

Не може не викликати стурбованості значна розораність сільськогосподарських угідь, яка сягнула 80 % і значно перевищує цей показник у США та західноєвропейських країнах. Понад 3,5 млн. гектарів сільськогосподарських угідь забруднено радіонуклідами і майже 65 тис. гектарів взагалі виведено із землекористування. Щорічно з розораних схилів з кожного гектара змивається 30-40 тонн ґрунту, а з земель під просапними культурами 100-200 тонн. Таким чином щорічно з ґрунтом виноситься 11 млн. тонн гумусу, 0,4 млн. тонн фосфору, 7 млн. тонн калію, що в 2,3 рази більше, ніж вноситься з добривами. За 100 років (1882-1991 роки) ґрунти України втратили майже 25 % гумусу, в тому числі протягом останніх 30 років

Згідно з даними ФАО (продовольчої і сільськогосподарської організації ООН), нині на планеті голодують понад 500 млн. осіб, а ще 1 млрд. осіб постійно недоїдають. Продовольча криза особливо актуальна для багатьох країн Африки, Азії, Латинської Америки і загрожує поширитися на інші території. У сучасному світі продовольча проблема тісно пов'язана з іншими глобальними проблемами: демографічною, енергетичною, екологічною

Внаслідок економічної кризи в 1996 р., порівняно з 1990 р., внесення органічних добрив на гектар посівної площі зменшилося в 2,7 разу, мінеральних добрив – у 6,7 разу, що менше, порівняно з високо розвинутими країнами, приблизно в 5 разів.

Умовне поголів'я худоби по всіх категоріях господарств протягом 1990-1996 років зменшилося з 30,7 до 19,2 млн. голів.

За останні шість років виробництво валової продукції сільськогосподарства зменшилось на 41 % і знизилось в 1996 р. до рівня початку 60-х років, а виробництво продукції харчової промисловості скоротилось удвічі і знизилось до рівня 50-х років. Трудомісткість сільськогосподарського виробництва зросла в 1996 р., порівняно з 1990 р., в 1,9 разу, в тому числі у тваринництві – в 2,4 разу.

Виробництво продовольчих товарів у 1996 р. знизилось практично в усіх областях (за винятком однієї). З 106 основних видів продукції харчової промисловості виробництво зменшено по 80. Аналіз причин зменшення випуску продовольчих товарів показує, що понад 50 % загальних обсягів спаду зумовлено скороченням обсягів надходження сільськогосподарської продукції на промислову переробку. Майже 70 % худоби, птиці та молока реалізується без промислової переробки. Іншим вагомим фактором спаду виробництва продовольства (близько 40 %) є скорочення реальних доходів населення та втрата зовнішніх ринків збуту.

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 НА ТЕМУ: «Основні завдання управління АПК»

Мета завдання: *Ознайомитися з основними завданнями АПК та визначити найбільш важливі та пріоритетні для АПК та країни в цілому*

Основними завданнями управління є:

забезпечення реалізації державної аграрної політики, розроблення та виконання обласних інноваційно-інвестиційних та інших програм і прогнозів розвитку галузей агропромислового виробництва;

участь у формуванні та реалізації соціальної політики на селі, сталого розвитку регіонального агропродовольчого ринку і сільських територій області;

організація роботи з питань насінництва і розсадництва, сортовипробування і захисту рослин, племінної справи, наукового і кадрового забезпечення, стандартизації, карантинного режиму, охорони праці та техніки безпеки.

Управління відповідно до покладених на нього завдань:

1. готує пропозиції до проектів програм і прогнозів соціально-економічного розвитку області, а також відповідних цільових програм розвитку галузей агропромислового виробництва;

2. вносить Мінагрополітики та продовольства пропозиції щодо удосконалення механізму державної підтримки підприємств галузей агропромислового виробництва, розвитку малого підприємництва на селі, в тому числі фермерських і особистих селянських господарств;

3. бере участь у розробленні і здійсненні на обласному рівні заходів щодо розвитку інфраструктури аграрного ринку, зокрема сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, аграрних бірж, аукціонів живої худоби та птиці, оптових продовольчих і плодоовочевих ринків;

4. формує регіональний резерв сільськогосподарських і продовольчих ресурсів, складає їх баланси та бере участь у розробленні і здійсненні заходів щодо формування Аграрним фондом державного продовольчого резерву;

5. надає методичну допомогу сільськогосподарським товаровиробникам з питань науково-технічних розробок, провадження інноваційно-інвестиційної діяльності, інформатизації, нарощення експортного потенціалу, створення нових та реконструкції діючих виробництв;

6. бере участь у поширенні досвіду підприємств агропромислового виробництва області, організовує експозиції на виставково-ярмаркових заходах в Україні та за кордоном;

7. організовує відповідно до законодавства роботу з ліцензування окремих видів господарської діяльності на території області;

8. бере участь у приватизації майна в агропромисловому комплексі, організовує передачу об'єктів соціальної інфраструктури підприємств, установ та організацій галузей агропромислового виробництва у комунальну власність;

9. вживає заходів для боротьби з корупцією в галузях агропромислового виробництва, активізації боротьби з розкраданням державного майна у підприємствах галузей агропромислового виробництва;

10. надає допомогу підприємствам, установам та організаціям з питань додержання правил ведення бухгалтерського обліку і фінансової звітності, виявляє причини і факти непродуктивних витрат і втрат на підприємствах, що належать до сфери управління Мінагрополітики та продовольства, сприяє розвитку статистики в галузях агропромислового виробництва;

11. забезпечує гармонізацію системи стандартизації якості і безпеки аграрної сировини і продовольчих товарів до міжнародних норм і вимог, бере участь у розробленні і здійсненні заходів з питань безпечного ведення сільськогосподарського виробництва, в тому числі на землях, забруднених хімічними, радіоактивними та іншими шкідливими речовинами;

12. сприяє організації виробництва сировини та продуктів дитячого, дієтичного та профілактичного харчування;

13. розробляє і вносить пропозиції облдержадміністрації з питань збереження, відтворення та охорони родючості ґрунтів, консервації деградованих і малопродуктивних земель, а також бере участь у проведенні агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення;

14. сприяє забезпеченню цільового, ефективного використання сільськогосподарськими підприємствами меліорованих земель, бере участь у здійсненні заходів щодо збереження меліоративних систем;

15. сприяє веденню лісового господарства і раціональному використанню та відтворенню лісових ресурсів у галузях агропромислового виробництва;

16. організовує роботу з розвитку насінництва, розсадництва, сортовипробування, карантинного режиму і захисту рослин;

17. координує діяльність сільськогосподарських товаровиробників з питань визначення ними потреби у пестицидах і агрохімікатах та їх фактичного надходження в область;

18. бере участь у реалізації державної політики у сфері селекційно-племінної роботи в тваринництві, сприяє забезпеченню ефективного використання племінних (генетичних) ресурсів, організовує їх збереження та нарощення;

19. сприяє техніко-технологічній модернізації галузей агропромислового виробництва, розвитку регіонального ринку сільськогосподарських машин і обладнання, погоджує норми питомих витрат енергетичних ресурсів у аграрному секторі економіки;

20. забезпечує в межах своїх повноважень розвиток виробництва і використання біодизеля, біоетанолу, інших альтернативних видів палива та відновлюваних джерел енергії, запровадження енергозберігаючих технологій в галузях агропромислового виробництва;

21. готує пропозиції стосовно укладення з профспілковими організаціями в агропромисловому виробництві галузевих і регіональних угод;

22. реалізує разом з відповідними науково-дослідними, дослідно-конструкторськими, проектними установами і аграрними вищими навчальними закладами науково-технічну та кадрову політику в галузях агропромислового виробництва;

23. бере участь у забезпеченні підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників різних професій для галузей агропромислового виробництва, формує обсяги цільової підготовки фахівців і забезпечує їх працевлаштування, сприяє реалізації державної політики у сфері зайнятості сільського населення;

24. бере участь у комплексному розвитку сільських територій, здійсненні заходів щодо поліпшення демографічної ситуації в області, координує діяльність відповідних служб з питань реалізації соціальної політики на селі;

25. створює належні умови для формування і розвитку сільськогосподарських дорадчих служб, вносить облдержадміністрації пропозиції до проекту обласного бюджету в частині фінансування соціально спрямованих дорадчих послуг;

26. забезпечує в межах своїх повноважень реалізацію державної політики у сфері державної таємниці та інформації, виконання завдань мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності галузей агропромислового виробництва, виконання завдань цивільного захисту населення і сільських територій;

27. забезпечує дотримання підприємствами, установами та організаціями галузей агропромислового виробництва вимог законодавства з охорони праці, пожежної безпеки і безпеки дорожнього руху;

28. здійснює керівництво і контролює діяльність управлінь агропромислового розвитку районних держадміністрацій;

29. виконує інші функції, що випливають з покладених на нього завдань.

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 4 НА ТЕМУ: «Органи державного контролю та інспекції в АПК»

Мета завдання: *Визначити основні міністерства та відомства які відповідають за регулювання АПК*

Державно-правове регулювання агропромисловим комплексом, крім функцій управління, передбачає здійснення органами державного управління державного контролю за додержанням аграрного законодавства всіма аграрними товаровиробниками.

Міністерство аграрної політики та продовольства України здійснює на підприємствах всіх форм власності державний контроль за якістю сільськогосподарської продукції та сировини під час їх виробництва, переробки, зберігання та реалізації, в тому числі під час проведення експортно-імпортних операцій, а також за якістю насіння і племінних ресурсів.

При Міністерстві аграрної політики та продовольства України на підставі наказу від 8 листопада 2000 р. № 222 створені і діють відповідні структурні підрозділи. Управління ревізії і контролю є самостійним структурним підрозділом центрального апарату Міністерства аграрної політики України та продовольства(діє на підставі Положення про Департамент стратегії розвитку аграрної економіки, затвердженого вищевказаним наказом.

На нього покладено функції організації і проведення згідно з чинним законодавством ревізій та перевірок господарсько-фінансової діяльності державних підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління міністерства.

Це управління контролює цільове та ефективне використання бюджетних коштів, матеріальних і фінансових ресурсів, збереження державного майна, правильність і достовірність ведення бухгалтерського обліку, виявлення та усунення фактів порушення фінансової дисципліни, викриває нанесені збитки, безгосподарність і марнотратство, перекручення звітності на підприємствах, в установах і організаціях, що належать до сфери управління міністерства.

Мінагрополітики та продовольства України має в своїй структурі Головну державну інспекцію якості та сертифікації сільськогосподарської продукції. Її правове становище визначено в Положенні про Головну державну інспекцію якості та сертифікації сільськогосподарської продукції (відділ) Міністерства аграрної політики України (затверджено вищевказаним наказом).

Головна державна інспекція якості та сертифікації сільськогосподарської продукції, до складу якої входять Державна інспекція по заготівлях і якості продукції (Держзаготінспекція) та Державна хлібна інспекція

(Держхлібінспекція), є структурним підрозділом Міністерства аграрної політики України. Вона здійснює свою діяльність через інспекції якості та формування ресурсів сільськогосподарської продукції Автономної Республіки Крим, обласних, Севастопольської міської державних адміністрацій і державні хлібні інспекції Автономної Республіки Крим та областей.

Основними її повноваженнями є: організація роботи відповідних служб з питань формування державних та регіональних ресурсів сільськогосподарської продукції, її якості, сприяння здійсненню заходів щодо державної підтримки товаровиробників, цільового використання бюджетних коштів, а також забезпечення державного контролю за якістю, збереженням та раціональним використанням зерна і продуктів його переробки, насіння олійних культур, сировини для комбікормового виробництва і комбікормів; підготовка та внесення у встановленому порядку керівництву міністерства пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових актів, які регламентують закупівлю сільськогосподарської продукції і сировини в державні та регіональні фонди, організація їх виконання, здійснення систематичного контролю за реалізацією законодавчих актів на місцях; організація проведення державного нагляду за дотриманням товаровиробниками, закупівельними організаціями і переробними підприємствами стандартів, технічних умов, інструкцій, вказівок щодо правильності приймання, розрахунків та визначення якості сільськогосподарської продукції, зокрема зерна і продуктів його переробки, бобових і олійних культур.

Державна інспекція по нагляду за технічним станом машин, обладнання та якістю пально-мастильних матеріалів є окремим підрозділом Міністерства аграрної політики України, яка діє на підставі Положення, затвердженого вищевказаним наказом, і забезпечує в межах наданих повноважень реалізацію державної політики з питань нагляду за технічним станом машин та обладнання підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, а також здійснення через систему органів Держтехнагляду державного технічного нагляду за дотриманням підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами правил технічної експлуатації та вибракування машин (тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, тракторних причепів, посівних та збиральних машин), правил транспортування та зберігання нафтопродуктів на підприємствах і в організаціях галузей агропромислового виробництва.

Державний насінневий контроль здійснюється Українською державною насінневою інспекцією Міністерства аграрної політики України, повноваження якої закріплені в Положенні про Українську державну насінневу інспекцію, затвердженому наказом Мінагрополітики України від 19 грудня 2000 р. № 255.

Українська державна насіннева інспекція Міністерства аграрної політики України відповідно до Закону України від 26 грудня 2002 р. "Про насіння і садивний матеріал"¹, є органом державного контролю в насінництві. Вона очолює службу державного насінневого контролю України, яка складається з Укрдержнасінінспекції, Державної насінневої інспекції Автономної Республіки

Крим, обласних, міжрайонних, районних та міських державних насінневих інспекцій.

Ця інспекція та її органи на місцях здійснюють державний контроль за діяльністю суб'єктів усіх форм власності й господарювання у сфері насінництва, які займаються виробництвом, заготівлею, обробкою, зберіганням, реалізацією й використанням насіння сільськогосподарських культур, декоративних і лікарських рослин та садивного матеріалу картоплі щодо додержання ними методичних і технологічних вимог із забезпечення сортової чистоти, біологічних і урожайних властивостей сорту та посівних якостей насіння, за веденням документації сортових посівів, ділянок гібридизації насіння, за правильним відбором проб на визначення посівних якостей насіння для власних потреб виробника, за оформленням документів про сортові, гібридні та посівні якості насіння, за введенням насіння в оборот. Важливим є той факт, що право видачі документів про якість насіння для всіх видів використання та в експортно-імпортних операціях надається лише державним насінневим інспекціям.

Згідно із Законом України від 30 червня 1993 р. "Про карантин рослин" в системі Мінагрополітики діє Головна державна служба з карантину рослин. Вона діє на підставі Статуту державної служби з карантину рослин України, який Кабінет Міністрів затвердив своєю постановою від 28 жовтня 1993 р. № 892 На неї покладено обов'язок здійснювати систему державних заходів щодо захисту рослин, продукції їх перероблення, сировини, окремих вантажів тощо від карантинних об'єктів.

До державної служби з карантину рослин належать: Головна державна інспекція з карантину рослин з Центральною науково-дослідною карантинною лабораторією та Центральний фумігацій-ний загін Мінагрополітики, інші спеціальні органи в галузі карантину рослин, підпорядкованих Головній державній інспекції з карантину рослин.

Статут державної служби визначає основні завдання з карантину рослин, до яких належить: охорона території країни від занесення або самостійного проникнення з-за кордону або з карантинної зони карантинних об'єктів; їх своєчасне виявлення, локалізація й ліквідація, а також запобігання проникненню їх в регіони країни, де вони відсутні, здійснення державного контролю за додержанням особливого карантинного режиму й вжиттям заходів щодо карантину рослин під час вирощування, заготівлі, вивезення, ввезення, перевезення, зберігання, перероблення, реалізації та використання під карантинних матеріалів та об'єктів.

Закон України від 25 червня 1992 р. "Про ветеринарну медицину" передбачає здійснення державного ветеринарного контролю. Органом, який виконує ці функції є Державний департамент ветеринарної медицини, що діє на підставі Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 червня 2001 р. № 64 Г. Державний департамент ветеринарної медицини є урядовим органом державного управління, що діє у складі Мінагрополітики і йому підпорядковується. Напрямами його діяльності є:

- участь у межах своєї компетенції в реалізації державної політики в галузі ветеринарної медицини;

- здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю й нагляду за якістю та безпекою сировини, продовольчої сировини, продуктів та харчових продуктів тваринного походження, а також охорони території України від занесення з території інших держав або з карантинної зони будників інфекційних хвороб тварин;

- узагальнення практики застосування законодавства з питань, які належать до його компетенції, розробка пропозицій щодо вдосконалення цього законодавства;

- розроблення й реалізація в установленому порядку комплексу заходів щодо: охорони території України від занесення з території інших держав або з карантинної зони збудників інфекційних хвороб тварин; профілактики, діагностики інфекційних, інвазійних і незаразних захворювань тварин та їх лікування; захисту населення від хвороб, спільних для тварин і людей; державного ветеринарно-санітарного контролю і нагляду за виробництвом доброякісної у ветеринарно-санітарному відношенні продукції тваринного походження тощо.

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 НА ТЕМУ:

«Регулювання ринку робочої сили в АПК»

Мета заняття: *У розрізі цієї проблеми потрібно розглянути*

- 1. Удосконалення механізму регулювання соціально-трудових відносин.**
- 2. Оплата праці сільськогосподарських робітників.**
- 3. Удосконалення державної політики соціального розвитку села. Подати статистичні дані по Україні та Сумському регіоні.**

Ставлення сільськогосподарських працівників до роботи істотно залежить від сформованих між ними та власниками підприємств соціально-трудових відносин. У сучасних умовах розвитку аграрного сектору економіки України власники більшості реструктуризованих підприємств намагаються сформувавши соціально-трудові відносини переважно на свою користь. Це пов'язано з наданням значних прав і ухиленням від виконання обов'язків уповноваженими представниками господарського товариства в процесі укладення колективних і трудових договорів із найманими працівниками. Як наслідок, виникають непорозуміння між суб'єктами даних правових відносин, що негативно впливає на трудову мотивацію підлеглих і рентабельність відповідних господарюючих суб'єктів. Тому актуальним питанням є розробка дієвого механізму щодо удосконалення регулювання соціально-трудових відносин між власниками та працівниками реструктуризованих сільськогосподарських підприємств.

Статистичні дані про демографічну базу аграрного виробництва, безперечно, свідчать про економічну і соціальну розбалансованість цієї сфери народного господарства України. Кількість сільського населення за останні 20 років зменшилась на 5 млн. чол. Катастрофічні зміни в розвитку демографічних процесів призвели до зниження темпів природного руху населення, що

обмежило можливості його оптимального відтворення в майбутньому. Депопуляція, що охопила багато сільських районів, є однією з причин вимирання багатьох населених пунктів, руйнування сільської поселенської мережі. Якщо на кожну тисячу працездатних у містах припадає 697 непрацездатних, то в селах — 2041, тобто кожен працездатний утримує більше, ніж одного непрацездатного [1, С.232]. Постаріння населення тісно пов'язане із зміною середньої тривалості життя, показником, який найбільш рельєфно характеризує стан демографічного розвитку на селі. Тільки з 1989 по 1991 рр. середня тривалість життя чоловіків і жінок у селах України скоротилась на 1,7 і 1,1 року. На жаль, і у 2005 році ця тенденція зберігалась.

Загальний стан ринку праці на селі на початку 2002 р. невтішний. Село виступає базою відтворення трудових ресурсів сільського господарства. Між тим у більшості сільських населених пунктів Харківщини число померлих перевищувало число народжених, що стало наслідком інтенсивного старіння сільського населення. Питома вага осіб пенсійного віку зросла, у той же час дітей та підлітків у віці до 16 років — знизилась.

До того ж серед молоді переважають чоловіки (53%), що ще більше ускладнює демографічну ситуацію. Усі вищезгадані причини негативно впливають на формування трудових ресурсів села.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Основні компоненти ринку продовольства, їх функції та інтереси.
2. Економічна і соціальна суть ринку продовольства й сировини.
3. Джерела одержання продовольства і формування продовольчих ресурсів.
4. Імпорт і власне виробництво продовольства, їх співвідношення, ви і можливості нарощування.
5. Фактори, що стримують імпорт продовольства.
6. Соціально-технічні переваги власного виробництва продовольства.
7. Загальна характеристика можливостей і джерел одержання продовольства в Україні.
8. Механізм мобілізації джерел продовольства.
9. Основні напрями залучення сільського господарства до формування ринку продовольства, їх роль і перспективи.
10. Роль і значення кооперативних структур у формуванні продовольчих ресурсів.
11. Аграрна політика як основа становлення ринку продовольства.
12. Роль держави в реалізації через її аграрну політику фундаментальних засад формування ринку продовольства.
13. Проблема формування централізованих продовольчих фондів і самозабезпечення регіонів та можливі шляхи її вирішення.
14. Заходи, що можуть гарантувати надійність формування продовольчого ринку.
15. Суть державних потреб, замовлення і контракту, їх роль у становленні ринкових відносин.

16. Баланс попиту і пропозиції як основа раціонального співвідношення загальнодержавних і регіональних обсягів виробництва й реалізації продовольства.
17. Роль держави в регулюванні централізованих і регіональних продовольчих фондів.
18. Система регулювання ринку товарів і її суть.
19. Ринкові суперечності та важливість їх врахування в становленні ринку продовольства.
20. Маркетингові функції ринку продовольства, їх зміст і значення.
21. Складові елементи і напрями аналізу стану попиту-пропозиції на продовольчому ринку.
22. Можливі варіанти врахування потреб ринку продовольства з метою підпорядкування їм виробництва.
23. Продовольча політика, її напрями та особливості реалізації.
24. Суть категорії «цивілізований ринок продовольства» та її складові компоненти.
25. Заходи держави щодо формування цивілізованого ринку продовольства.
26. Організаційні структури ринку продовольства та їх характеристики.
Державна політика та вплив держави

ТЕСТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. Сукупний обсяг товарів та послуг, виготовлених в країні упродовж року - це:

1. Національне багатство.
2. Національний дохід.
3. Чистий економічний добробут.
4. Валовий внутрішній продукт.

2. Продукт має корисність, якщо він:

1. Потребує зростаючої кількості ресурсів для виробництва.
2. Відображає закон попиту.
3. Здатний задовольнити будь-яку потребу споживача.
4. Є доступним за ціною для споживача.

3. У чому полягає основна специфіка аграрних відносин ?

1. Процес виробництва носить регулярний характер.
2. Монополізм у виробництві.
3. Використання землі як основного засобу виробництва.
4. Незалежність виробництва від природних умов.

4. Що не входить до структури аграрних відносин?

1. Відносини з приводу економічних форм реалізації власності на землю.
2. Відносини з приводу форм господарського використання землі.
3. Відносини з приводу привласнення землі та результатів сільськогосподарського виробництва.
4. Відносини з приводу технології обробки землі.

5. Яка основна причина обумовила необхідність переходу України до ринкової економіки?

0. Недостатнє стимулювання науково-технічного прогресу.
1. Вичерпання екстенсивних факторів розвитку адміністративно-командної системи.
2. Відсутність ефективної мотивації трудової діяльності людей.
3. Низький рівень продуктивності праці.

6. Що не притаманне процесу переходу України до ринкової економіки?

- 1.Формування багатокладної економіки.
- 2.Монопольне панування однієї з будь-яких форм власності.
- 3.Роздержавлення та приватизація.
- 4.Демонополізація економіки.

7. Що слід вважати цілісною системою державного регулювання економіки?

- 1.Оподаткування, фінансування та кредитування суб'єктів господарської діяльності.
- 2.Сукупність заходів законодавчого, економічного, контролюючого характеру стосовно виробничо-господарської діяльності.
- 3.Прогнозування та індикативне планування соціально-економічних процесів.
- 4.Забезпечення дотримання юридичними та фізичними особами чинного законодавства.

8. Який з факторів може погіршити для іноземних інвесторів інвестиційний клімат у країні?

- 1.Спрощення умов репатріації власності у країні.
- 2.Нестабільність внутрішнього господарського законодавства.
- 3.Введення довгострокових податкових пільг.
- 4.Зменшення частки державної власності у країні.

9. Який з мотивів міграції робочої сили є економічним?

- 1.Працевлаштування на більш вигідних умовах.
- 2.Міркування політичного та релігійного характеру.
- 3.Утворення та воз'єднання сім'ї.
- 4.Міркування етнічного та культурного характеру.

10. Які заходи щодо інтеграції України у світове господарство є більш перспективними?

- 1.Вихід на світовий ринок із сировиною та сільськогосподарською продукцією.
- 2.Опанування нових виробничих сфер, що потребують застосування високого інтелектуального потенціалу та глибоких теоретичних розробок.
- 3.Активна участь у жорсткій конкуренції на світовому ринку.
- 4.Створення і пропонування споживачам виробів більш високої якості з новими споживчими властивостями.

Варіант 2

1. Що не належить до глобальних економічних проблем?

- 1.Потоншення озонового шару в атмосфері Землі.
- 2.Потепління світового клімату, "парниковий ефект".
- 3.Нерівномірність економічного розвитку різних країн.
- 4.Зникнення цілих видів рослин і тварин

2. Що не є глобальною проблемою соціально-економічного характеру?

- 1.Інфляція.
- 2.Забруднення атмосфери.
- 3.Зростання населення на планеті та безробіття.
- 4.Нестача продовольства та поширення зубожіння.

3. Дефіцит державного бюджету утворюється, коли:

- 1.Витрати держави зменшуються.
- 2.Сума податкових надходжень скорочується.
- 3.Сума витрат держави перебільшує суму податкових надходжень.
4. Сума активів держави перебільшує розміри її зобов'язань.

4. Урядова політика в галузі витрат і оподаткування називається:

1. Монетарною політикою.
- 2.Політикою розподілу доходів.
- 3.Фіскальною політикою.
- 4.Політикою, заснованою на кількісній теорії грошей.

5. Кон'юнктура - це:

- 1.Напрямок та ступінь зміни сукупності макроекономічних показників, які характеризують розвиток народного господарства.
- 2.Співвідношення між граничною схильністю до споживання та граничною схильністю до заощадження.
- 3.Послідовний зв'язок між різними точками рівноваги економіки.
- 4.Усі відповіді неправильні.

6. До прямого державного регулювання діяльності підприємств належить:

1. Ліцензування діяльності, кредитна політика.
2. Податкова та амортизаційна політика, створення робочих місць.
3. Податкова та амортизаційна політика, створення робочих місць.
4. Антимонопольне регулювання, контроль якості продукції, контроль за розміщенням та будівництвом підприємств.

7. За якою ознакою витрати виробництва та обертання підприємства розподіляють на умовно-постійні та змінні?

1. За економічним характером витрат.
2. Залежно від реакції на зміну обсягу діяльності.
3. Залежно від об'єкта калькулювання витрат.
4. За характером віднесення на об'єкт калькулювання витрат.

8. Що слід розуміти під терміном "управління" і де переважно він застосовується?

1. Термін "управління" застосовується переважно до діяльності людей в сфері економіки.

2. Термін "управління" є синонімом терміну "менеджмент", але він переважно застосовується до різних видів людської діяльності.

3. Термін "управління" не є синонімом терміну "менеджмент" і застосовується тільки до діяльності людей у сфері економіки.

4. Термін "управління" застосовується при визначенні системи заходів щодо координації діяльності людей.

9. Що об'єднує суб'єкт та об'єкт управління ?

1. Партнерство та однодумство.
2. Спільне місце їх діяльності.
3. Спільна мета діяльності.
4. Спільне бажання отримувати прибутки.

10. Визначить, що таке об'єкт управління ?

1. Людина чи група людей, якими управляють.
2. Апарат управління.
3. Люди, які займаються управлінням.
4. Люди, які виконують певні завдання.

Варіант 3

1. Предметом підприємницького права є:

1. Майнові та особисті немайнові відносини.
2. Фінансові та управлінські відносини.
3. Товарно-грошові та управлінські відносини.
4. Майнові відносини, засновані на адміністративному підпорядкуванні однієї сторони іншій.

2. Які фізичні особи не можуть займатися підприємницькою діяльністю відповідно до Закону України "Про підприємництво" ?

1. Громадяни, які не досягли 21 року.
2. Посадові особи органів державної влади.
3. Іноземці.
4. Особи без громадянства.

3. Не є підприємницькою діяльністю:

1. Освітня діяльність.
2. Організація лотерей.
3. Заснування господарського товариства.
4. Аудиторська діяльність.

4. Асоціація - це:

1. Утворення, що не є господарським товариством.
2. Тимчасове статутне об'єднання промислового капіталу для досягнення спільної мети.
3. Об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності.
4. Статутне об'єднання на основі повної фінансової залежності від одного чи групи підприємців.

5. Хто приймає рішення про створення асоціації?

1. Кабінет Міністрів України.
2. Підприємства - учасники асоціації.

3. Орган, уповноважений управляти відповідним майном.

4. Засновники підприємств - учасників асоціації.

6. Зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність, яка пов'язана з відношеннями між:

1. Двома резидентами.

2. Державою та нерезидентом.

3. Двома нерезидентами.

4. Резидентом та нерезидентом.

7. З якою метою здійснюється регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства?

1. Митний контроль за товарами, що ввозяться або вивозяться з України.

2. Захист економічних інтересів України.

3. Забезпечення збалансованості економіки та рівноваги на внутрішньому ринку.

4. Захист національних виробників.

8. Сукупний обсяг товарів та послуг, виготовлених в країні упродовж року - це:

А. Національне багатство.

Б. Національний дохід.

В. Чистий економічний добробут.

Г. Валовий внутрішній продукт.

9.Продукт має корисність, якщо він:

А. Потребує зростаючої кількості ресурсів для виробництва.

Б. Відображає закон попиту.

В. Здатний задовольнити будь-яку потребу споживача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Основна:

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : [підручник] / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.

2. Бойчик І. М. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / І. М. Бойчик. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К. : Атіка, 2007. – 528 с.

3. Економіка підприємства : [навчальний посібник] / За заг. ред. П. В. Круша, В. І. Подвігіної, Б. М. Сердюка. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Ельга-Н, КНТ, 2009. – 780 с.

4. Економіка сільського господарства : [навчальний посібник] / За ред. В. К. Збарського, В. І. Мацибори. – К. : Каравела, 2009. – 264 с.

5. Хорунжий М.Й. Аграрна політика: [навч. посіб.] / М.Й. Хорунжий. -К.: КНЕУ, 1998. – 240 с.

6. Економіка сільського хазяйства : [учебник] / Н. Я. Коваленко, Ю. И. Агирбов, Н. А. Серова и др. – М. : ЮРКНИГА, 2004. – 384 с.

7. Саблук П.Т. Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення / П.Т. Саблук, І.І. Лукінов, В.В. Юрчишин, В.Я. Амбросов, І.Ф. Баланюк. – К.: Б. в., 1996. – 664 с.

8. Любівич О. А. Підвищення ефективності діяльності підприємств аграрного сектору економіки / О. А. Любівич // Агросвіт. – 2008. – № 13. – С. 12 – 15.

9. Карпіщенко О.І. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Навчальний посібник – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 264 с.

10. Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання. — К.: КНЕУ, 2003. – 230 с.

11. Курган В.П. Економіка аграрних підприємств: Навчально-методичний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 270 с.

12. Соціально-економічний механізм регулювання ринку праці та заробітної плати / Д.Л. Богиня та ін. - К.: Ін-т економіки НАНУ, 2001. - 300 с.

13. Економіка праці: Навчальний посібник / Є.П. Михалов та ін. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2001. - 227 с.

14. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навч. посіб. / Є.П. Качан, О.П. Дяків, В.М. Островерхов та ін.; За ред. Є.П. Качана. – К.: Знання, 2008. – 407 с.

15. Андрійчук В.Г. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти / В.Г. Андрійчук, М.В. Зубець. – К.: Аграрна наука, 2005. – 140 с.

16. Герасимчук В.Г., Розенплентер А.Е., Кривда В.І., Колот А.М., Березовський К.В. Економіка та організація виробництва: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 678 с.

17. Оплата праці в сільськогосподарському виробництві. / О.А. Аврамчук, О.Д. Балеж, В.В. Вітвицький, Ю.Я. Лузан, В.В. Павленко, О.В. Шкільов – К.: Центр “Агропром праця”, 2000. – 464 с.

18. Вітвицький В.В. Нормування праці (збірники норм праці на всіх видах сільськогосподарських робіт). - К.: НДІ "Укראгропромпродуктивність". 2002.

19. Статистичний щорічник Сумської області за 2009 рік [Текст] : статистичні матеріали / Державний комітет статистики України. Головне управління статистики у Сумській області, 2010. – 670 с.

20. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції Комплексної програми підтримки розвитку українського села на 2006-2010 роки” від 21 грудня 2005 р. N 536-р.

21. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції Комплексної програми розвитку українського села на 2006-2010 роки” від 21 грудня 2005 р. No536-р // <http://zakon.rada.gov>.

22. Концепція комплексної програми аграрного та сільського розвитку України // <http://www.agrichamber.org.ua>

23. Закон України “Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року” від 18 жовтня 2005 р. N 2982-IV // <http://zakon.rada.gov.ua>

